

Η σπηλιά του facebook (Χάρης Ναξάκης, καθηγητής πολιτικής οικονομίας στο ΤΕΙ Ηπείρου, συγγραφέας)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : Μαρτίου 7, 2018

Σε μια από τις διασημότερες αλληγορίες από καταβολής κόσμου, της σπηλιάς του Πλάτωνα, οι άνθρωποι ζουν φυλακισμένοι και αλυσοδεμένοι σε μια σπηλιά και το μόνο που βλέπουν είναι οι σκιές των αντικειμένων, που από το φως μιας φωτιάς που σιγοκαίει πίσω τους προβάλλονται στον τοίχο της σπηλιάς. Οι σκιές είναι ο πραγματικός κόσμος των δεσμωτών. Σε όλη τη ζωή τους βλέπουν τις σκιές των πραγμάτων, ο πραγματικός κόσμος γι' αυτούς είναι εικονικός, μια αναπαράσταση της πραγματικότητας. Αν κάποιος δεσμώτης απελευθερωθούν από τις ψευδαισθήσεις τους, σπάσουν τα εικονικά δεσμά τους και εξέλθουν από τη σπηλιά, θα γνωρίσουν τον πραγματικό κόσμο και όχι τα αντίγραφα του. Η πιο σύγχρονη παραλλαγή της σπηλιάς του Πλάτωνα είναι το facebook και τα άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι δεσμώτες του facebook είναι καθηλωμένοι κατά μόνος σε μια σκοτεινή τρύπα, την οθόνη του υπολογιστή στην οποία ζουν οι φίλοι και οι συγγενείς τους, με το περίεργο όνομα likes. Μήπως όμως η σπηλιά του facebook είναι πιο σκοτεινή και αδυσώπητη από τη σπηλιά του Πλάτωνα;

Το 1779, σύμφωνα με το μύθο, σ' ένα χωριό της Βρετανίας, ένας οργισμένος άντρας, ο Ν. Λουντ, καταστρέφει σε ένα εργοστάσιο δυο μηχανές πλεξίματος για κάλτσες. Το 1811, στην αυγή της βιομηχανικής επανάστασης, κάνουν την εμφάνισή τους οι Λουδίτες, οι οπαδοί του Λουντ, και μέχρι το 1816 κατέστρεφαν τις μηχανές, κυρίως των κλωστοϋφαντουργιών, τις οποίες θεωρούσαν υπεύθυνες για την απώλεια χιλιάδων θέσεων εργασίας. Τελικά το κίνημα των Λουδιτών, ο «στρατός των εκδικητών», υπό τον μυθικό στρατηγό Λουντ, κατεστάλη βίαια από τον βρετανό κυβερνήτη Σ. Πέρσιβαλ. Είχαν λάθος οι Λουδίτες, όπως διακήρυξε το σύνολο της νεωτερικής σκέψης, φιλελεύθερης και αριστερής, διότι τα «μέσα παραγωγής, η τεχνολογία είναι ουδέτερη, η χρήση τους είναι καλή ή κακή»;

Και καλά οι Λουδίτες ήταν «αγράμματοι και τεχνοφοβικοί», η ελίτ των σχεδιαστών του σημερινού τεχνοκόσμου είναι και αυτοί τεχνοφοβικοί, είναι νεολουδίτες; Μπορεί κανείς να κατηγορήσει ως τεχνοφοβικό τον πρώην αντιπρόεδρο του facebook C. Paliharitiya που πρόσφατα δήλωσε: οργανώνουμε τις ζωές μας γύρω από αυτήν την θεωρούμενη αίσθηση της τελειότητας, επειδή παίρνουμε ως ανταμοιβή αυτά τα πρόσκαιρα σήματα, καρδούλες και likes και το ταυτίζουμε αυτό με κάποια αξία. Αντίθετα στην πραγματικότητα είναι μια εύθραυστη δημοφιλία που είναι

βραχυπρόθεσμη και σας αφήνει ακόμα περισσότερο κενούς και άδειους από ότι πριν. Την ίδια στιγμή ο Σ. Πάρκερ, πρώτος πρόεδρος του facebook δήλωσε ότι « τα likes είναι σαν μια δόση ντοπαμίνης για να ευθαρρύνονται οι χρήστες να ανεβάζουν περισσότερο περιεχόμενο.

Το facebook αποτυπώνει το βασικό αγαθό της φιλελεύθερης κοινωνίας, τον εξατομικευμένο εαυτό, που φαντασιώνεται ότι είναι ελεύθερος μέσω των κοινωνικών δικτύων να κάνει πράξη την προσωπική του αυτοπραγμάτωση. Η εικονικοί φίλοι όμως και τα likes δεν είναι τίποτα άλλο από μια γυμνή ζωή, μια ναρκισσιστική επιβεβαίωση του εγώ, ένας εκπτώχευμένος εαυτός, ο δεσμώτης εαυτός. Ταυτόχρονα το facebook αποδεικνύει το μύθο ότι η φιλελεύθερη κοινωνία είναι μια κοινωνία ελευθερίας του ατόμου, διότι το άτομο πρόθυμα πουλάει τα προσωπικά του δεδομένα, τον εαυτό του, τον περιορισμό της ελευθερίας του και μάλιστα δωρεάν. Πώς γίνεται η πρόσβαση στο facebook να είναι δωρεάν και η εταιρεία να αξίζει μισό τρις δολάρια και να έχει διαφημιστικά έσοδα το 2016 26 τρις δολάρια; Οι χρήστες προσφέρουν δωρεάν τις προτιμήσεις τους, τα συναισθήματά τους, τον τρόπο ζωής τους, που ως ψηφιοποιημένη πληροφορία το facebook την πουλάει στους διαφημιστές, στα ΜΜΕ, στις κυβερνήσεις ,κλπ. Οι εταιρίες, όπως το facebook, που παράγουν και πωλούν πληροφορία, χρησιμοποιούν μια δωρεάν πρώτη ύλη, τις προσωπικές πληροφορίες των χρηστών, που τις προσφέρουν δωρεάν και βγάζουν κέρδος. Ο ψηφιοποιημένος μας εαυτός πουλιέται ως εμπόρευμα. Ποιος είπε ότι στον καπιταλισμό μόνο η εργατική δύναμη μετατρέπεται σε εμπόρευμα; Η ζωή έχει γίνει πλέον εμπόρευμα. Αναζητούνται νεολοιδίτες για να καταστρέψουν αυτό το εμπόρευμα. Υπάρχει όμως και μια άλλη αθέατη , σκοτεινή πλευρά του facebook. Λίγοι γνωρίζουν ότι στα ερευνητικά κέντρα, διάσημων πανεπιστημίων, σχεδιάζεται ο ψηφιακός ολοκληρωτικός καπιταλισμός, ο τεχνοκόσμος, με αιχμή του δόρατος την τεχνητή νοημοσύνη. Η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης οφείλεται στα δωρεάν δεδομένα που εμείς διαθέτουμε όταν κάνουμε αναζήτηση στο google, αγοράζουμε στο amazon ή σχολιάζουμε στο facebook, στο ότι δηλαδή ψηφιοποιείται στο διαδίκτυο η ανθρώπινη δραστηριότητα δημιουργώντας μια δεξαμενή καταγραφής των ανθρώπινων εμπειριών. Ο ψηφιοποιημένος εαυτός μας στη συνέχεια χρησιμοποιείται ως γνωστικό υπόβαθρο της τεχνητής νοημοσύνης. Η γνώση που διαθέτουν οι ευφυείς μηχανές είναι η ψηφιοποιημένη ζωή μας.

(Πηγή: [Αντίφωνο](#))